СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 225. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 27. вересня, 1928. VOL. XXXVI. No. 225. Jersey City, N. J., Thursday, September 27, 1928. THREE CENTS.

THE LIBRARY
SEP 2 9 1928
UNIVERSITY OF ILLINOIS

ВИБІР МЕКСИКАНСЬКОГО ПРЕЗИДЕНТА

ВИБІР ПОРТЕСА ХІЛЯ — ПОБІДА КАЄСА.

МЕКСИКО, 25. вересня. — Мексиканський конгрес вибрав нині на своїм спільнім засіданню президента мексиканської републики на місце убитого недавно президента Обрегона. Президентом став Еміліо Портес Хіль, член партії теперішнього президента Каєса.

Про вибір Хіля говорили вже здавна, але він не мав на се потрібної більшости в обох палатах конгресу. Доперва, як за ним заявилися аграрії, дістав він потрібну більшість до вибору.

По своїм виборі конгресом Хіль заявив, що він буде далі вести політику, вироблену своїм попередником Каєсом. Є він противником всякої згоди з римо-католицькими епископами.

КУЛИДЖ ПРО ОБМЕЖЕННЯ ФЛЬОТ.

ХОЧЕ ПУБЛИЧНОЇ ДИСКУСІЇ.

ВАШИНГТОН, 25. вересня. — Президент Кулидж дав до зрозуміння, що теперішний американський уряд волить говорити про обмеження морських зоружень на публичній конференції, ніж дорогою тайних пропозицій та переговорів.

У тій думці американський уряд вишле відай незадовго ноту до великих морських держав.

Америку попихає до акції в сій справі Ліга Народів.

СМИТ ЗАВЕРТАЄ НА СХІД.

ДУМАЄ ДАЛІ ПІДЧЕРКУВАТИ ПОТРЕБУ ФАРМЕРСЬКОЇ ДОПОМОГИ.

БЮТ, Монтана, 25. вересня. — Демократичний кандидат Смит виголосив тут дальшу свою виборчу промову. При вїзді до міста витала його величезна товпа народа, яку числили на 25,000 душ.

Звідси він вибирається далі до Ст. Пол, в стейті Минесоті. З огляду на те, що се стейт фармерський, Смит буде знова говорити про потребу фармерської допомоги. У сей спосіб Смит думає теж зеднати собі прихильників серед так званих поступовців сього стейту.

„РЕЛІГІЙНЕ УПЕРЕДЖЕННЯ ГОЛОВНИЙ ВОРОГ СМИТА".

ТАК ПРИЗНАЮТЬ САМІ ДЕМОКРАТИ.

НЕШВИЛ, Тенесі, 25. вересня. — Демократи сього стейту приходять до переконання, що агітація за кандидатурою Смита находить богато ворогів серед самих демократів сього стейту через упередження протестантів до католиків. З огляду на те демократичний комітет постановив звернутися головно проти духа нетерпимости.

Першим виступом у тому напрямі була публична промова сенатора Тайсона, в котрій він між инчим сказав: „Я дякую Богу, що в Америці є баптисти і методисти й епископали й презбитеріяни, але я теж дякую Богу, що тут є католицька церква, бо вона є найкращим забором проти соціялізму й большевизму. Американцям нічого боятися, щоби католицька церква запанувала над Америкою. Римський папа нині замкнений на маленькому просторі землі, у Ватикані, у серци Риму, де його на 13 акрах землі держить вязником італійський нарід, найбільше католицький нарід у світі. В Америці на 120 міліонів народа є всего 20 міліонів католиків.

СЛІДСТВА НАД НАДУЖИТТЯМИ УРЯДНИКІВ.

ОДИН СКАНДАЛ У НЮ ЙОРКУ, ДРУГИЙ У ФИЛАДЕЛФІЇ.

НЮ ЙОРК, 25. вересня. — Перед місцевим стейтовим судом поставлено нині на лаві обжалованих Моріса Конолі, начальника дільниці Квінса, та Фредерика Сілі, його головного інжиніра, яким прокураторія закидує обманювання уряду міста на грубі міліони долярів при будові міських каналів.

У місті Филаделфії ведеться тепер слідство проти бутлегерів, у яке вмішано богато урядовців. У сіти попали між инчими один капітан поліції, 7 сержантів поліції, один окружний детектив, два детективи міського уряду та 23 полісменів.

МУЖ ЧИ ШВАГЕР?

НЮ ЙОРК, 25. вересня. — Перед нюйорським стейтовим судом у Брукліні відбувається тепер незвичайно цікава розправа. Позовничкою виступає жінка Алберта Френка, котра позиває свого мужа о заплачення залягаючих признаних їй судом аліментів (удержання). Чоловік, котрому доручено візвання, заявив на суді, що він не Алберт Френк, а брат Алберта, Семюел. На се позовниця заявила, що поставлений перед судом мущина не брат її мужа, але самий таки муж. На те знова адвокат мущини заявив судді, що він має свідоцтво звільнення мущини з армії, а в тому свідоцтві є подані як тілесні признаки рани на ногах, по яких і суддя буде могти легко пізнати, що поставлений перед судом мущина се Семюел Френк.

Суддя тепер завагався та віддав справу спеціяльному розслідникови до прослідження.

ПЕРЕДЧАСНА ЗИМА.

ВАШИНГТОН, 25. вересня. — Цілу полосу Злучених Держав, положену на схід від Скалистих Гір, навістив нині зимовий холод. У декотрих околицях упав навіть сніг; доносять про сніг з міста Гейзелтону, в Пенсилвенії, та з міста Питсфілда, в стейті Месечузетсі. Уряд погоди сподівається, що ще будуть теплійші дні, але радить теж сподіватися передчасного зимна.

ВБИЙСТВО И САМОВБИЙСТВО ЧЕРЕЗ МАЄТКОВІ КЛОПОТИ.

ЕЛИЗАБЕТ, Ню Джерзі, 24. вересня. — Служниця, що прийшла робити порядок у домі місцевого 46-літного інжиніра Кларка Бентлі, найшла інжиніра й його жінку неживими. Поліційне слідство переконалося, що Бентлі забив жінку, а відтак покінчив зі собою. Приятелі родини кажуть, що причиною розпуки були матеріяльні журби інжиніра.

ПРОДАЮТЬ ДІВЧАТА.

ШАНГАЙ, 24 вересня. — Який великий голод у провінції Чіле, видно з того, що там випродують масово дівчата, за котрі побирають і по $200 у золоті.

НЕМА ХЛІБА В МІСТАХ НА УКРАЇНІ.

Один Українець Галичанин пише так з Київа до товариша у Львові: „Тут усюди дороге удержання. По хліб треба йти і чекати в „череді" і то нераз цілий день. Одним словом, на богатій Україні нема хліба. Тепер те саме з мясом і маслом і всім, бо всю торговлю забрала держава (соціялізація) і нічого нема. Люде голодують, а хліб пішов десь, як кажуть, поза хмари (за границю). Тепер хоч умирай, не дістанеш булки, бо всю пшеницю закупила держава і в млинах не можна молоти пшениці.

КОЛИШНЄ ЗАПОРОЖЖА — ТЕПЕР ЖИДІВСЬКИЙ РАЙОН.

Як пишуть комуністичні російські часописи, совітська влада отворила жидівський адміністративний район в Запоріжжі. Сей новий район має 54 осель, з яких 37 є жидівських, 15 українських і 2 німецькі. В сьому районі, що від віків був лише Українцями заселений, є тепер 3,650 жидівських господарств, а лише 935 українських і 82 німецьких.

ПЕРЕНЕСЕННЯ ТЛІННИХ ОСТАНКІВ УКРАЇНСЬКИХ ГЕРОЇВ.

В суботу, дня 25. серпня с. р., в 2-ій годині пополудни, відбулося на цвинтарі Ст. Гедвіґс-Фрідгоф (Берлін, Лізенштрассе) перенесення тлінних останків полковника Д. Вітовського, секретаря військових справ ЗУНР, що трагічно згинув у часі визвольних змагань нашого народу, і четаря В. Чучмана з каплиці до власних могил.

УКРАЇНСЬКИЙ УЧЕНИЙ НА ДОВІРОЧНІЙ РОБОТІ.

Коло двох тижнів перебував у Букарешті, Румунія, відомий український учений професор-економіст Володимир Тимошенко. Він приїздив до Румунії з доручення американських інституцій у справі дослідження експорту пшениці з придунайських країн, а саме з Румунії, Болгарії, Угорщини та Югославії. В Румунії велике враження зробив факт, що Американці повірили таку роботу українському вченому. З Букарешту виїхав проф. Тимошенко до Болгарії.

УМЕР АВТОР „ФІКЦІЇ НАЦІЇ".

На початку серпня помер у Харкові Евген Гуцайло, що то на віки вічні вславився як автор комуністичної брошурки п. з. „Фікція Нації". Написав він її в ту пору, коли в комуністичній партії був курс на заперечення істновання нації. Гуцайло був колись народним учителем на Буковині, а підчас війни був висланий до табору полонених у Німеччині, щоби освідомлювати національно полонених Українців. Помер на сухоти.

БІДА З ЦОПОТОМ.

Польська преса підносить алярм з приводу замилування своїх земляків до гри в касині в Цопоті, яка наражує Польщу на втрату 20 міліонів золотих річно. 75 відсотків грачів у Цопоті — це Поляки, з яких більшість програє весь свій маєток. Багато з них кінчить відтак самовбивством. Є чутки, що цілий ряд вищих осіб має зложити на руки президента Мосціцького спеціяльне прохання щодо зредагування і затвердження окремого закону, який заборонив би Полякам під загрозою судової кари грати в Цопоті. О скільки польський уряд поставився би прихильно до цього проєкту, то без сумніву згаданий закон був би свойого роду цікавим історичним документом.

МІНІСТЕРСЬКИЙ ДЕННИКАР

Бувший англійський премієр Ллойд Джордж признається, що за 6 літ заробив за газетні статті 600,000 дол. Ті статті почав він писати головно тоді, коли перестав бути міністром. Тепер він заявляє, що перестає вже писати статті. Чи має це бути натяк, що він приготовляється знову до міністерської посади?

ТРАГІЧНА ПОДІЯ В КРЕХІВСЬКІМ МОНАСТИРІ.

У господарстві О.О. Василіян у Крехові зірвався зі стайні бугай під впливом страшної спеки і кинув наймита Івана Шимчина рогами вгору, так сильно, що Шимчин, падаючи, потрощив собі кости і помер.

ЗВІР У ЛЮДСЬКОМУ ТІЛІ.

В Ключборку, на західній границі Польщі, посварився коваль Зайтгер із своїм термінатором. Підчас суперечки розлючений коваль вхопив розпалене залізо й притиснув його до обличча термінатора. Нещасний хлопець, омлілий з болю й осліплений, вмер серед страшних мук. Звіра коваля арештували.

ОДИН БАНДИТ ОГРАБИВ 50 ПАСАЖИРІВ.

50 пасажирів на поїзді з Лос Анджелес до Сен Френсиско ограбив один-одніський бандит 14. вересня. Бандит „заробив" від 800 до 900 долярів. Бандитови вдалося уставити пасажирів у люксусовім вагоні в ряд, одного з них приневолив піти з капелюхом „на колекту" і коли поїзд звільнив біг, бандит зіскочив на землю.

СОЦ. ДЕМОКРАТИЧНА ПАРТІЯ РУМУНІЇ ІГНОРУЄ УКРАЇНСЬКЕ ПИТАННЯ.

На послідніи зїзді управи с.-д. партії Румунії вибрано комісію, яка має вивчити питання національних меншин Румунії, щоб доповнити програму партії. До цеї комісії не вибрано жадного заступника української с.-д. партії, помимо того, що ця комісія складалася з самих представників с.-д. організацій поодиноких національних меншин. Аж по довгих короводах вдалося переконати управу, що існує й українське питання в Румунії і аж тоді доповнено ту комісію одним членом української с.-д. партії.

ЛЯФОГРАФ.

Є це новий апарат, придуманий фільмовими підприємцями в Голівуд; він має мірити силу сміху між глядачами кіна. Американські фабриканти фільм хочуть знати, які комедії розбуджують найбільшу веселість, а вірять більше механізмові, ніж статистиці директорів кін. Згаданий апарат записує підчас вистави згуки реготу та писку. Мета фільмових підприємців зробити статистику не тільки, які фільми розбуджують найсильніший сміх, але в якім краю і перед якою публикою. Такі „сміхолови" придались би в нас не тільки у кінах.

НАЙВАЖНІШІ СПРАВИ В ПОЛІТИЦІ.

Дотепну думку мав німецький публіцист Рольф Брандт, коли звернувся у вакаційнім часі до кількох визначних европейських дипльоматів з простим запитом: „Яка є найважніша проблема сучасної політики?" Бріян відповів — Льокарно. Болдвін: „небезпека, що йде від Сходу" (точніше СРСР); Муссоліні: „Балкани, а для Німеччини Данціг". Ціле щастя, що пан Брандт вдоволився тільки трома відповідями і не питав ще Штреземана, Прімо де Рівери, Кемаль Паші і міністрів закордонних справ менших держав. Тоді почув би, що сучасна політика має 100 найважніших проблем, а першою між ними є та, над якою думає даний дипльомат.

КОНГРЕС ЕСПЕРАНТИСТІВ В АНТВЕРПІЇ.

В суботу, 11. серпня, покінчився в Антверпії XX. конгрес есперантистів. Конгрес відбувся під почесним головуванням бельгійського короля Альберта І-ого і при участи 1,500 делегатів з усіх країн світу. Замітним явищем на сьогорічному конгресі есперантистів була численніша, як звичайно, участь делегатів з таких країн, як: Арґентина, Японія, Китай, Індії, Персія, Нова Зеляндія і т. п. Це є багатомовним доказом, що есперанто завойовує собі щораз більшу кількість прихильників по всьому світі. На конгресі брало теж участь 40. польських есперантистів. Репрезентовані були також уряди таких держав, як Злучені Держави, Бразилія, Китай, Німеччина, Австрія, Голяндія, Еспанія і Норвегія.

СОВІТИ ПРО ЕКОНОМІЧНУ СИТУАЦІЮ

ДОБРІ ЖНИВА, АЛЕ ВИКОРИСТАТИ ЇХ БУДЕ ТЯЖКО ЧЕРЕЗ ЛИХУ КОМУНІКАЦІЮ. ДВА БІЛІОНИ РУБЛІВ НА ІНДУСТРІЯЛЬНУ РОЗБУДОВУ.

МОСКВА, 25. вересня. — Квібішев, президент Найвищої Економічної Ради оголосив звідомлення про економічне положення совітів. Є це образ совітських досягнень, але не поминено в нім і лихих сторін. Квібішев підносить, що промисл зростає, але все ще не вистарчає на покриття домагань села. Жнива принесли 300,000,000 фунтів збіжа більше як минулого року, але це в Сибері, а залізнича комунікація така погана, що годі буде цю надвишку в відповідний час перевезти в ті сторони, які голодують.

Совіти думають вложити сего року 400,000,000 рублів більше в індустрію як попереднього року. Квібішев згадав рівнож і про відношення совітів до селян. Він поборював воюючий комунізм і заявився проти тих насильств, яких допускалися на селянах, хочби й багатих, щоби добути від них збіже. Ці методи, казав він, звязані з еретичною наукою Троцького.

МУРИН АПЕЛЮЄ ДО ФРАНЦУЗІВ.

МАРКУС ҐАРВЕЙ, МУРИНСЬКИЙ ЛІДЕР, ДЕПОРТОВАНИЙ З АМЕРИКИ, БУДЕ ОБОРОНЮВАТИ МУРИНСЬКУ СПРАВУ В ОДНІМ З НАЙКРАСШИХ ПАРИСЬКИХ КЛЮБІВ.

ПАРИЖ, 25. вересня. — Дня 6. жовтня буде говорити в париськім клюбі Ді Фобурґ муринський лідер Маркус Ґарвей на тему: Куди йде чорна раса.

Клюб ді Фобурґ гуртує біля себе найкращі інтелектуальні сили Франції. Ґарвей подає, що він репрезентує 11,000,000 муринів і веде світову кампанію за повноправністю чорної раси.

ДЕВЯТА СЕСІЯ ЗБОРІВ ЛІГИ ЗАКІНЧЕНА.

В СПРАВІ РОЗОРУЖЕННЯ ОСТАЛО НА РЕЗОЛЮЦІЇ. НІМЕЧЧИНА ДОМАГАЄТЬСЯ РОЗЗБРОЄННЯ ДРУГИХ ДЕРЖАВ, АБО МОЖЛИВОСТИ ЗБРОЄННЯ ЗІ СВОГО БОКУ.

ЖЕНЕВА, 25. вересня. — Девята сесія Зборів у Ліги Націй закінчилася серед малого зацікавлення з боку самих делегатів, котрі в більшости розїхалися домів, не чекаючи на формальне замкнення сесії. Ґалерії були рівнож порожні, значить і публика не була особливо зацікавлена нарадами.

В справі казначення розоружної конференції не прийшло до порозуміння і ухвалено тільки пусту резолюцію, щоби прочистити шлях до такої конференції. Іншими словами в тій справі не ухвалено нічого. Це спонукало представника Німеччини графа Бернсторфа до слова. Бернсторф підніс, що Німеччина роззброїлася точно після вимог версальського договору. Має всего 100,000 війська, военної фльоти так як би цілком не мала, не має танків, тяжкої артилерії ні складів муніції, як це було до світової війни. Все те Німеччина виконала в тій надії, що за її розоруженням підуть другі держави. А тепер Німеччина свідком, що всякі спроби довести держави до дійсного роззброєння безуспішні. Дугі зброяться, а Німеччина обеззброєна. Тому Німеччина домагається рівноправнення: Або другі держави підуть слідом Німеччини і обеззброяться, або Німеччина буде могла збройтися на рівні з другими.

ПРОГРАВ ЧЕРЕЗ ЗРАДУ І ПІДКУПСТВА.

КОЛИ ЧЕНҐ КОНФЕРУВАВ, МАНДЖУРСЬКІ ЕМІСАРІ ПІДКУПИЛИ ЙОГО ПІДВЛАДНИХ.

ТІЄНТСИН, 25. вересня. — Ченґ Тсунґ Ченґ впав жертвою зради і підкупства. Бо націоналісти розбили північного диктатора тоді, коли його покинули його найвищі військові старшини, підкуплені манджурською владою. Ченґови обіцяно ґовернорство або начальство в одній з провінцій. З того всього нічого не виконано. Ченґ, почуваючи себе в небезпеці, втік і ніхто не знає, де він тепер находиться.

ЄЛЛОВ ТЕКСІ В БЕРЛІНІ.

БЕРЛІН, 25. вересня. — Американська компанія Єллов Тексі хоче перебрати в свої руки той самий бизнес в місті Берліні і завести одну тарифу. Тому опирається місто, яке хоче, щоби тексі були власністю міста. Місто має вже монополь на собвеї і омнібуси, а хотілоб ще загарбати і тексікеби під свою владу.

ЦЕПЕЛІНА УДОСКОНАЛЮЮТЬ ДАЛІ.

ФРИДРИХСГАФЕН, 25. вересня. — Др. Екнер, голова Цепелінового підприємства, перебувши перші пробні лети з новим цепеліном, поробив тепер деякі поправки з вентиляцією, щоби в той спосіб зкести опір воздуха і облекшити тягар. Новий газ, якого будуть вживати при перелеті через океан, буде дуже легкий, або, як заявляє др. Екнер, не буде мати на ділі ніякого тягару, а кошти його будуть виносити $5,000, коли наповнення Лос Енджелеса коштує $150,000.

СПАЛЬНІ ВАҐОНИ В ТРЕТІЙ КЛЯСІ.

ЛОНДОН, 25. вересня. — Британські залізниці відомі з люксусових спальних ваґонів. Але тими ваґонами могли користуватися тільки ті подорожні, що їхали першою клясою. Тепер заведено спальні ваґони і в третій клясі. Доплата виносить $1.75. Ліжка заосмотрені в подушку і коц.

ВЕРЕСЕНЬ — МІСЯЦЬ СИРОТИНЦЯ-ЗАХИСТУ У. Н. СОЮЗА

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 6, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодинокe число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ФАРМЕР — ОСНОВА ДЕРЖАВИ

Анґлія знайшлася в дуже важкому положенню. Має 1,250,000 безробітних, котрі жиють виключно з тої допомоги, що їм дає держава. Справа з безробітними зайшла в сліпу і траґічну вулицю, бо стоїть так, що навіть в разі поправи відносин для одного міліона робучих рук таки не буде варстату праці. Виходить, що робітник мусить іміґрувати до других країв шукати заробітку. І так в дійсности є. Хто може, іміґрує до Злучених Держав. Але та квота супроти нових іміґраційних американських законів незначна. Значить, загального положення безробітних в Анґлії змінити не можна. Але знова кождому впаде в вічи, чому саме Анґлія не посилає своїх безробітних до Канади чи Австралії, до тих великих доміній, які могли би легко дати заняття десяткам міліонів безробітних. І от тут власне сук цілої справи. Бо Анґлія пробувала висилати робітників до Канади і Австралії, намагаючися заохотити їх до фармерства, але з того всього нічого не виходить. Ось недавно тому вислано около 1000 робітників на фармерські роботи до Канади і ті робітники втікають з Канади і вертають назад до Анґлії. Волють отже в Анґлії жити з державної допомоги і як безробітні недоїдати, як працювати на фармах. Оті нездорові відносини найбільше тепер турбують Анґлію. Відраза, з якою ставиться анґлійський робітник до фармерства, являється надзвичайно великою перешкодою в розвязанню проблеми чимраз більше зростаючого числа безробітних. Що це може потягнути за собою прямо катастрофальні для держави наслідки, в те тепер ніхто в Анґлії і не сумнівається.

В такім самім положенню може дуже легко згодом опинитися і Америка. Теперішня виборча кампанія висвітлює нам в многім рівнож і фармерську крізу. Бо що і тут нездорові відносини, видно по тім, що за послідне десятиліття 10,000,000 фармерів покинуло фарми і пішло до міст, збільшуючи міський пролетаріят. З того 4,000,000 фармерів вже на землю не вернуло, а остало на стало по містах, відвикаючи звільна від фармерства, а навикаючи до міста і міських робіт. А що фармерська кріза в Америці триває далі, то й далі в меншій вправді мірі, але стало фармерський стан корчиться, а міський робітник числом зростає. Тим самим збільшується і в Америці трудність з розвязкою квестії безробіття, яке в майбутнім зависне і тут над державою в ще більшій мірі, як воно висить сегодня над Анґлією.

Вихід з того такий, що фармерський стан повинен бути взятий в особлившу опіку, щоби був хоронений перед такими крізами, як їх переживати мусить в Америці. Бо знищення фармера означає зріст міського пролетаріяту, себто безробіття. Відтягнення фармера від ріллі, це нищення найсильніщої опори держави. Банкротство фармера це банкротство самої держави.

ПЛЯНОВА РОЗБУДОВА ПРИВАТНИХ ШКІЛ

Кожний нарід, який живе у даній державі, повинен користуватися державними уладженнями, бо складає на державні потреби частину своєї праці. Навіть у власному інтересі повинна держава давати „своїм" народам можливість користуватися такою інституцією, як школа. Але коли її нема, або вона не така, як народові в дану хвилю потрібно, тоді треба за своє право боротися, а доки це право ще не виборене, треба творити свою власну школу, власними засобами. В національно однородних державах творять окремі приватні школи ґрупи релігійні, соціяльні, професійні, то що, а **національна** школа, це самозрозуміле. Инакше в „мішаній" державі. Українці під Польщею мусять боротися за зміну шкільного закона, а поки виборять — творять **національну** школу власними засобами.

Коли мова про національну школу, то не в тому річ, щоби в ній учили по українськи, хочби навіть учитель Українець, а в тому, щоби в ній був **дух** український. Мусимо мати школу, яка буде змагати до поглиблення правдивої внутрішньої культури, основаної на давних народних чеснотах та визволенні зпід чужих впливів. Тільки національне шкільництво зможе піднести національні прикмети та узглядняти соціяльне становище й вимоги нації. Тільки національне шкільництво, узгляднюючи минуле народу, може стати тим горнилом, в якому перетоплюється збірна душа нації в жагу творити власне життя.

Ставлячи таку засаду власній школі, — мусить нація, чи та частина, яка з тої школи буде користати, подбати про **один орган**, який обеднував би всякі розбіжности та управильнював напрям. Булоб шкідливо ставити справу так, що, мовляв, наняти собі учителя, щоб на місці вчив по українськи. По українськи можна виховати вирода-яничара. Коли мова про українські землі під Польщею, то так не піде, що: наняти собі вчителя... Там є приписи про творення школи. І що це зрештою булаб за школа, колиб над нею ніхто не наглядав, ніхто не оцінював би, чи вона якраз „добра" школа, колиб не було норми, яка саме має бути школа, щоби її уважати за добру; колиб усякий на власний смак означував те, „чого дітям потрібно". Мусить же бути якесь громадське збірне тіло, що ставилоб засади для шкіл. На це не можна дивитися, що в Америці велась українська школа без осередної установи. Бо по перше, тут школа має тільки доповнити те, чого не дає публична американська, а там має дати виховання й підставову освіту. А по друге, чи ця система, яку примінюється до американських українських шкіл, якраз добра, — це для себе окреме питання. Знаємо тільки, що **всі державні** народи кладуть свою руку на шкільництво, а тільки ми, безправна нація, малиб полишити під тим оглядом волю? Чому? Тому, що в нас нема власного поліцая? Наша національна потреба й національне сумління повинно бути для нас висшим за узброєну владу. Чи то може наше громадянство так спеціяльно підготоване до виховних справ? Якраз, чи не найменше. З дотеперішнього досвіду можна сміло сказати, що „самостійні" шкілки зійшлиб на ріжні бездоріжа.

Наша шкільна система мусить бути одна, продумана, а не ділетантська, коли хочемо, щоби школа дала дійсно науку й виховання, чи наоборот. Нема щой говорити, що іміґрація при найлучшій волі і прихильности не може створити такого тіла для старого краю, яке управляло би приватним шкільництвом. Це можуть виконати тільки чинники місцеві. Очевидно, що инша річ — мати право ставити до них свої домагання. З непідходячими кличами мусимо бути дуже обережні, особливо в нас і то в справах шкільництва. По розвязанні „Шкільного Союза" вложено в краю обовязок патрона приватного шкільництва на Т-во „Рідну Школу". Це саме зробили північно-західні землі під Польщею на Освітному Зїзді в Рівному 1926 р. Це й одиноко доцільне.

Лев Ясінчук.

УКРАЇНСЬКА СПРАВА ТАКИ ПОСТУПАЄ

Можливо, що до одержання цієї кореспонденції в американсько-українській пресі вже стане відомою промова д-ра Дмитра Левицького на конґресі національних меншостей в Женеві. Але мета цього допису не сама промова доктора Левицького, а ті коментарі, які викликала вона в московській пресі.

В своїй промові др. Левицький, як завше, підкреслив, що **український нарід** не погодиться з окупаціями Москалів, Поляків, Румунів та Чехів, розірвавших єдине тіло України, та просто сказав, що український нарід боротиметься проти насильників, аж поки не здобуде собі незалежности.

Як і слід було чекати, Москалі, які на цей раз взяли участь у конґресі, були обурені такою заявою — Галичанина! Не Наддніпрянця і не Бесарабця, а Галичанина, котрий говорив в імени всього українського народу, а не в імени части його, поневоленого Поляками.

І тут же хвалять представника меншостей Румунії д-ра Залєчицького, який заявив, що Українці не збираються робити революції проти Румунії. Москалям однаково, де буде український нарід, аби лише він був пасивним і корився тим обставинам, в які його поставили вороги.

Московська преса обурена на д-ра Левицького за те, що він говорив від імени наддніпрянців і тут же попереджає, аби був обережним у своїх промовах, бо, мовляв, не знати, як поставиться український нарід до Московщини. Звичайно, що про те, як уже поставився той самий український нарід до Москалів, Москалі не говорять, зате пробують белькотіти про якусь федерацію.

Що белькотання про федерацію вже є зміна відношення московських політиків до українського народа, про це нема й мови і певно вони би інакше говорили, як би наші політики були тверді у своїх стремліннях. Самі Москалі признають, що на конґресі ґенеральний секретар особливо прихильно ставився до Українців, а предсідатель навіть робив вигляд, що просто недочуває деяких місць декларації предсідателя українського клюбу в польськім соймі. Значить симпатії серед чужинців не повстали з якихось родинних почуть, а лише в наслідок невпинної боротьби українського народу за свою самостійність. Цього Москалі не хочуть бачити, але це не важне. Зрештою вони примушені будуть признати факти слушности Українців стати самостійними.

Очевидна річ, що українська справа набуває сили і ваги на міжнародній політичній арені й хто знає, може треба дуже небогато зусиль, щоби те питання стало у весь свій зріст. Та тут находяться ворожі українству чинники, які по недомислю та жадобі копійки гальмують роботу українських патріотів. Першу скрипку в цьому звичайно грають польонофіли „Тризубці" з Андрієм Левицьким на чолі. Вони далі пішли, ніж звичайна зрада та запроданство.

Коли С. Петлюра зрікся Галичини, то можна було думати, що то політичний крок, вимушений тяжкими обставинами. Навіть викинули гасло, яке мало бути за ширму: „На Львів через Київ". Які наслідки того всього, ми знаємо. Але спадкоємці Петлюри пішли далі. Їм вже мало того, що Галичина стогне під польською окупацією. Вони розпускають гірше як Москалі та Поляки аґітацію, що галицькі Українці не є Українці; що це окремий від Українців нарід; що Наддніпрянці й не мали ніколи права звати Галичан Українцями, й т. ин. дурниці. Так, це дурниці, але вони дають свої наслідки. Головна мета цієї баламути це аґітація серед чужинців на користь Польщі.

Іншого ґатунку протиукраїнську роботу провадять тут Шаповалівці, які себе величають ес-ерами. Микита Шаповал, відомий зі своєї неґативної роботи підчас боротьби України за визволення, з купкою російських ес-ерів утворив „лігу народів сходу Европи". Така орієнтація певно найде серед Українців прихильників, але Москалям вона дає надію і право думати, що московська справа не стоїть зле серед української іміграції. Одночасно Москалі мають прецендент говорити, що Українці не всі бажають стати самостійними, а разом з тим Шаповал і компанія признають рацію Керенському котрий в 1917. році дав Українцям куцу автономію на пять ґуберній.

Отже нема нічого дивного, що московська преса має нахабність грозити Українцям та попереджати доктора Дмитра Левицького легче висловлюватися, та памятати, що він не є Наддніпрянець, а лише Галичанин.

Дальше, Москалі обурені, що Українці виступають „по звіринному" проти Москалів та усього московського й отверто признаються, що бояться скорострілів та гармат, якими Українці хочуть розвязати спірні питання між Україною та Москвою.

Одно є радісним: що, не дивлячись на хрунівство всяких Шаповалів та Андрюш Левицьких, українська справа, хоч і з муками, розвивається в тому напрямі, який потрібний для українського народа.

Василь Бобрів.

Париж, 5. вересня, 1928.

ДОБРИЙ АҐІТАТОР.

Поляки мають славного вже широко і далеко ксьондза Оконя, що ще за австрійських часів був послом, а тепер теж за Польщі вибрали його прихильники послом до варшавського сойму. Тепер він знову кандидує на посла до сойму. За протидержавну аґітацію поліція арештувала недавно кс. Оконя. Польські ґазети подають, що Оконь на одних зборах, скликаних на далекій лісній поляні, виголосив підбурюючу проти - державну промову. Підчас тої промови приступило до кс. Оконя чотирох поліцаїв і хотіли його арештувати. Кс. Оконь сказав їм, що добре, хай арештують його, але хай позволять іще сказати йому кілька слів. Ксьондз виголосив до них палку промову, після якої поліцаї впали на коліна, кинули зброю та стали цілувати кс. Оконя по руках і по ногах. Польські ґазети впевняють, що ті поліцаї то були передягнені Оконеві аґітатори. Кс. Оконя арештовано в звязи з повищою пригодою.

Польські ґазети пригадують, що повищий випадок не є перший. Підчас попередніх виборів до сойму кс. Оконь їздив по селах з якимсь паном, нібито ґеометром і впевняв виборців, що як його виберуть, зараз цей ґеометер буде приділювати їм землю. Мав і мапу зі собою і кликав кождого селянина, щоби сказав, якої землі і скільки хоче. Селянин просив 4 чи 5 морґів, а ксьондз для більшої правдоподібности говорив прим. таке: „Добре, Яне, дістанете пять морґів поля, але не за церквою, бо це поле призначене вже кому іншому!" Селяне вірили в те і голосували одноодушно на кс. Оконя.

Кс. Оконь перекидав усе свою аґітацію. Підчас перших виборів в 1919 р. аґітував у тарнобжеськім окрузі, а підчас других виборів (1922 р.) у Любельщині і там здобув аж чотири мандати. Тепер кандидує в королівстві (Курпйовська пуща).

В 1919 р. підчас перших виборів станув кс. Оконь під памятником Бартоша Ґловацького в Тарнобжеґу і виголосив палку промову, яку закінчив так:

— Зараз переконаємося, чи я говорю правду. Коли брешу, то хай Бог зараз зішле на мене грім!"

Коли грім не вдарив, кс. Оконь укляк і дякував Богові за ласку й опіку.

Іншим разом у подертій рясі, в подертих чоботах сів на камени біля костела, в якім власне відправлялась Служба Божа. Селяне й селянки, як виходили з костела, побачили бідного чоловіка в священичій рясі, що намагався угризти кавалок сухого, спліснілого хліба.

— Чомуж то ви, панотченьку, такі бідні тай їсьте сухарі?

Кс. Оконь вдає, що не хотівби говорити на цю тему, і потім зі сльозами в очах каже:

— Бо я селянський ксьондз, то й терплю біду і нужду. Панські ксьондзи жиють у достатках!

По тих словах кс. Оконь дав запровадити себе до селянської хати, де його накормили, обдарували, а потім він виголосив палку аґітаційну промову.

ДІТОЧІ ТЕАТРАЛЬНІ КНИЖКИ:

СЛІДАМИ ТАРАСА (8 осіб)	10ц.
РУСАЛКА ДНІСТРОВА (7 осіб)	10ц.
КОЗАЦЬКІ ДІТИ (8 осіб)	10ц.
ТАРАС ДИТИНА (10 осіб)	10ц.
КОНИК СТРИБУНЕЦЬ (5 осіб)	10ц.
ЛІСОВА КАЗКА (12 осіб)	10ц.
СУД СВ. НИКОЛАЯ (10 осіб)	10ц.
ВІНОК НА МОГИЛУ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА (8 осіб)	10ц.
ВЕЧІР СВ. НИКОЛАЯ (11 осіб)	15ц.

Замовлення і гроші слати до:
„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

В. Кедровський.

1917 РІК.

Передрук заборонений. — Всі права застережено 1927 р.

(217)

На стації колотнеча немов на ярмарку, коли поспішає кожен продати чи купити, щоб загодя вибратися перед наступаючою бурею. Так, дійсно ніби то якась наступаюча буря почувалася у воздусі. Тому переможці не почували себе певними, а переможені старалися передихнути трохи, очікуючи нових подій. Це все творило дуже нервовий настрій серед червоних і якийсь специфічно пригнічено-вичікуючий у переможених. Селянство, що приїздило до Бірзули на базар та на ріжні закупки, тримало себе здержано, суворо й зовсім оминало розмов на політичні теми дня. Зовсім не те, що було до приходу большевиків. Воно вже трохи скуштувало большевицьких реквізицій, примусового відібрання коней та возів „для екстренних оперативних перевозок", та зазнало при тім большевицького нагая або кольби рушниці, коли не охоче „йшло на жертви революційному війську".

Почуваючи себе непевними й знаючи неприхильне відношення місцевого населення до своїх „спасителів" від „буржуазного ярма", большевики старалися як найпильніше охоронити себе, а особливо про таку охорону турбувалося кожне „улюблене народом" революційне начальство. Кожен комісарчук, кожен комендантик зявлявся завжди в супроводі ватаги озброєних „таваріщей", що творили його ґвардію. Під прикриттям тої ґвардії це „начальство" виявляло величезний „революційний" запал і поводилося з „непослушним" народом, як в старину пяний становий пристав.

Коли я бачив, як большевицьке начальство било в лице селян за те, що вони охоче не давали для потреб „революціонной армії" того, чого домагався який небудь комісарчук, то в глибині душі своєї я почував задоволення. Лише тепер думав я, наші невтралітетчики зі своєю льоґікою „моя хата з краю, я нічого не знаю", переконаються на власній шкірі, до чого доводить така фільософія. Репетує баба, кричить: „Караул, люди добрі, рятуйте", бо вивезла на базар продати трохи хлібця, сальця та яєчок, але їх тут „реквірують" для військових потреб, а другі, вчувши це, швиденько ховають подалі на возах свій „товар" та дають стрікача з базару. Так, бувало, розлічнеться тільки торг, вже чуєш то там, то в иншому місци крик, галас — то „таваріщі" реквірують. Хто з селян вже дуже опирається, то того негайно називають „контр-революціонером", заарештовують і тягнуть кудись до революційного трибуналу.

По волі большевицька влада почала входити в свою ролю „пролетарського" правительства й показувати свої деспотичні зуби, виправдуючи свої поступовання станом війни.

Просидів я на стації Бірзула три дні. Не міг вибратися з яким небудь ешалоном. На торах, перед самою стацією стояв большевицький броневий потяг, до якого я гадав причепитися, але він все лише ладнався „негайно" відходити на стацію Слобідка над Дністром. Очевидно стаційне „начальство" та ріжні команданти не хотіли його випустити зі стації, бо лише його боялося селянство та населення Бірзули, якому вже осточортіло большевицьке господарювання.

Кожен день і в ночі разів пять на добу перевіряли на стації документи у подорожніх. Мої документи, як мобілізованого з уланського полку, що повертався на свою Бесарабщину, підозріння не викликали. До часу проходило добре й навіть вже завелися знайомі „таваріщі", що й не дивилися на ті документи.

Аж ось одного вечора сталася незвикла метушня. Особливо пильно почали провірятися документи й чутися часто викрики: „арестовать", „в трібунал", „к стенке" і т. д. Не довго довелося чекати, як в наше помешкання, почекальню I-ої і II-гої кляси, ввалилася ватага озброєних з ніг до голови людей в ріжноманітних „військових" одягах. Було їх чоловік з двацять і всі в инших „уніформах". Три в матроських, а инші в кавалерійських, піхотинських та цивільних одягах. Всі мали великі червоні перевязки на рукавах та такі-ж червоні бинди на грудях. Як потім я зясував, це була якась спеціяльна комісія, військовий відділ, очевидно початки орґанізації ославлених чекістських відділів. Ця „комісія" особливо пильно переводила перевірку документів, що можна було бачити з того, що мала з собою яких десятка два заарештованих.

З галасом і гаміром ввалилася вона до нас.

— Ні с места. Нікто не вставай і не виході! — чується чийсь грізний картавий голос.

— Пріґатовте документи й вещі для проверкі. У каво есть аружіє, здавай, іначе к стенке!

Придивляюся тому, що викрикував такі погрозливі слова. Маленький, миршавенький Жидок з бистрим і пронизуючим поглядом чорних очей. Надзвичайно рухливий і гістерично-нервовий у своїх рухах. Дрібні риси лиця, але з товстою одвислою нижньою губою й слинявим ротом. Неприємно тхнуло від всієї його постаті. В додаток одягнений він був у ґвардейський червоний мундур Кавалерґардського полку. Низкорослий у величезних чоботах, у мундурі, поли якого спускалися низче його колін, з довжезними рукавами, що на цілих пів-четверти звисали йому через пальці рук і він їх увесь час підсмикував до гори, з довжезною гусарською шаблею, що торохкотіла по підлозі, та з величезним револьвером в руках, він був живою карикатурою на представника влади „революціоннаво пролетаріата".

Грізно підбіг по черзі до мене:

— Ваші документи, таваріщ!

При тім вперто дивиться у вічі якимсь хижацьким поглядом. Даючи свої документи йому, я, очевидно, не стримав своєї іронічної усмішки, бо занадто карикатурна і огидна була його постать. Це не вислизнулось зпід уваги „таваріща-камендаанта", як його називали. Він повернув мені документи, нічого не сказавши, і я думав, що вже все пройшло. Але тут він, ніби вагаючись пару секунд, звернувся до своїх конвоїрів:

— Заберіте єво. Ліцо інтеліґентноє. Нада праверіть лучше.

І подався далі.

Я опинився серед тих, що стояли під охороною в куті кімнати. От і маєш, промайнула думка, хоч і цікаво дізнатися все, що роблять большевики з арештованими й чи зберігають якусь форму допитів суда і т. д., але самому стати обектом їх експерименту не дуже то приємно. Став придивлятися до арештованих. Майже всі військові, але кожен мовчить, прикусивши губи. Кожен думає свою власну думку й боїться промовити слово до иншого.

(Дальше буде).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ОТ ТАКЕ ТО КОЗАЧЕ ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

Треба сказати, що коли наші козаки виїзджали з Парижа до Америки то дуже радувалися, що тут богато „своїх", тому думали, що доперва тут заживуть добре. Під „своїми" розуміли в більшости „русских", але були і такі свідомі, що знали, що вони Українці та що в Америці живе богато свідомих Українців, котрі, їх певно радо між собою повитають. Ті, що ожидали русских княгинь чи князів і музик, не дождалися нікого кромі русских жидів, а ті послідні, коли почули, що козаки балакають між собою по українськи, ще їх здорово за те лаяли. Але були такі жиди, що мали себе то за русских то за Українців, як їм треба було. Кромі жидів ніхто нас не витав ні русскі ні Українці, але був між нами один танцюрист Черкес. Того вийшло повитати аж трох Черкесів.

Я роздумував над тим багато і прийшов до переконання, що є певні причини, чому саме так склалося. В першу чергу козаки не виступали як свідомі Українці, як дійсні нащадки славних наших Запорожців, але як царське оруддя, якого царат вживав, щоби знищити всякий свободолюбний порив. Погану память залишили по собі козаки царських часів і тому загал віднісся до них з певним упередженням. А московські монархісти зненавиділи рівнож козаків за те, що не зберегли і не охоронили царя.

І так опинилися наші козаки в Америці як круглі сироти. Їх виступи в Медисон Сквер Гарден в Ню Йорку чи по других місцях заімпонували чужинцям. А нашим привиджувалося хоч на хвилину давне військо запорожське, коли бачили наших козаків, як гнали мов вихор на конях чи співали пісню. Та все таки між козаками й іміґрацією взаємин не наладнало. Не було кому козаками заопікуватися, взяти їх в оборону, чи дати їм пораду. Це і було причиною катастрофи. В Клівленді остали козаки без гроша і можности життя. Та місто допомогло деякій частині дістати роботи, а друга виїхала до Филаделфії на світову виставу. Одна частина розбрилася ще по Ню Йорку і знайшла там деяку роботу, а інша пішла за хлібом аж в Колорадо і до Галівуд. Ті, що зайшли до Галівуд, спершу бідували, а тепер живеться їм несогірше. Попали до Стенлей Мувінг Компані, мають свої гарні коні і все, що їм треба, одержуючи по $60 тижневої плати. До того праця при мувінг-пікчерах приемна. Та тут всего 15 козаків. А булоб їх тут більше і малиб ще краще заняття, колиб мали за собою поперття міліонової української іміґрації. В Галівуд знайшовся гарний елемент, який співчуває українській справі, котрий є свідомий того, що наш нарід роздертий на кілька займанщин, котрий свідомий і того, що козацтву прийдеться ще відограти велику ролю в остаточнім визволенню українського народа та у виборенню Одної Соборної Української Держави.

Козакам тільки прикро, що багато людей не розуміє їх душі, не знає нічого про те собаче життя, яке довелось вести козакам під царатом. Прикро їм, що знають їх як царських слуг, що гасили волю підчас революції в 1905 році, а не памятають за козаків з 1917 року, що високо підняли революційний стяг та повалили царат. Ми свідомі того, що між козаками є багато чорносотенного елементу, зрадників України, але є багато щирих і завзятих Українців, що і душу за Україну віддалиб. Є в Америці такі козаки, що вже мають сиґар-штор і автомобіль Форда і це їм вистарчає, це їх задовольняє і Україна їм вже не в голові. Вони як цигани. Де хліб, там і їхня батьківщина. Але є багато таких, що не заміняли б своєї України за ніякий скарб у світі, що памятають всюди на ту клятву, яку вони зложили на вірність українській державі.

Я. Бабенко.

ПОЗІР! БРУКЛИН, Н. Й. І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!

ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКОГО ТОВАРИСТВА „РІДНА ХАТА"

на отворення сезону устроюється

КОНЦЕРТ І БАЛЬ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 30-ГО ВЕРЕСНЯ (SEPT.) 1928 РОКУ

В УКРАЇНСЬКІМ НАР. ДОМІ, 101 GRAND STREET, BROOKLYN, N. Y.

Початок в годині 4-тій пополудні.

Вступ для дорослих 65 центів. Вступ для дітей 10 центів.

Концертова програма багата. — Сили знамениті.

Д. Кокольський, управитель Хору. І. Петраш, управитель танців.

Шановні Громадяни! Оце перший раз в цім сезоні виступлять наші власні сили, що зорґанізовані при Укр. Нар. Домі. Українська Громада міста Бруклина може гордитись тим, що закупила Народний Дім, в якім тепер виховуються сили, що беруть участь у згаданім концерті. Тому Товариство взиває весь український загал міста Бруклина і околиці о якнайчисленнійшу участь в наміченім концерті. Приходіть же всі і кличте своїх сусідів та знакомих. — Весь дохід піде на Український Народний Дім. 225-6

УВАГА! ДІТРОЙТ, МІШ. І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

Подається до відома Українцям Дітройту і околиці, що УКРАЇНСЬКА ПРАВОСЛАВНА ГРОМАДА В ДІТРОЙТ

— уряджує —

ВЕЛИКИЙ БАЗАР

ПОЧАВШИ ВІД СУБОТИ, ДНЯ 29-ГО ВЕРЕСНЯ, ДО НЕДІЛІ, 7-ГО ЖОВТНЯ 1928 Р. ВКЛЮЧНО.

Базар відбудеться

НА ЦЕРКОВНОМУ МАЙДАНІ БІЛЯ ПАРАФІЯЛЬНОЇ ГАЛІ.

3464 CICOTTE AVENUE, DETROIT, MICH.

Українські танці і ріжного рода забави кожного вечора.

В СУБОТИ І НЕДІЛІ ЗАБАВИ ПОЧИНАТИ-МУТЬСЯ В ГОДИНІ 2.30 ЗПОЛУДНЯ.

Десятий процент з чистого приходу з сего базару призначається на Дім Українських Інвалідів у Львові.

До численної участи запрошуе — Комітет. 225

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ШИКАГО, ІЛЛ.

Збираються святкувати Листопадове Свято.

На зборах тутешнього Округа нар.-дем. Січей: К. Трильовського, М. Залізняка і П. Дорошенка (з Савт сайду) запала одноголосна ухвала торжественно відсвяткувати 10-літну річницю здобуття Львова, а тим самим Першого Листопада. Се має бути загальне масове національне свято. Тому ухвалено запросити до сего весь укр. загал через нац. орґанізації і громади (не зключаючи гетьмансько-монархістичних і комуністичних).

Перші збори репрезентантів всіх нац. товариств в справі свята постановлено скликати на день 6. жовтня 1918. о год. 8 веч. в льокали Січи ім. К. Трильовського над Оклей театром, ч. 2232 В. Шикаго вул., та запрошено на них як делеґатів урядників всіх нац. товариств і громад. Замісць урядників можуть бути виделеговані репрезентанти не більше як 3 з одного товариства. На тих зборах буде вирішатися справа галі, програми і цілого перебігу свята.

CHILDREN OF THE MEMBERS OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION.

ASK YOUR FATHER TO INSURE YOU IN THE JUVENILE DEPARTMENT OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION. YOUR PARENTS WILL BE INSURED FOR ANY ACCIDENT TO YOU, AND YOU WILL RECEIVE THE UKRAINIAN JUVENILE MAGAZINE

ЯК БУДУЄМО СИРОТИНЕЦЬ У. Н. СОЮЗА.

451.

Пікнік на дохід Сиротинця Когус, Н. Й.

Справа вересневої кампанії на дохід Сиротинця була піднесена в нас у 57. відділі У. Н. Союза на мітінгу в серпні. Підніс цю справу предсідатель гр. С. Фіялка і над нею вивязалась була широка дебата. Гр. К. Сенчук забрав голос і розвів ширше справу Сиротинця-Захисту. Богато людей — говорив він — інтересується цею справою, а вона є дуже важна і гідна поперття. Нам, українським робітникам, треба свого Сиротинця, але не такого, який пропаґують нам непрошені опікуни — з айриськими учительками. Тому ми мусимо доложити як найбільше старань, щоби голос уряду-комітету в справі Сиротинця не був голосом „вопіющого в пустині".

Забирали голос ще й инші члени братства і по вичерпанню дискусії ухвалено дати на ту ціль пікнік, який відбудеться в неділю, 30. вересня ц. р., в галі-павільоні Українського Парку. Товариство Укр.-Амер. Горожан відступило галю і парк за дармо. До переведення пікніку вибрано спеціяльний комітет, котрий забрався щиро до роботи.

На тім пікніку виголосить відповідну промову головний фінансовий секретар У. Н. Союза, гр. Роман Слободян, тож пікніковий комітет має повну надію, що українське громадянство з Когус, Трой, Водервліт, Олбани, Кеслтон і з инших околичних місцевостей підопре цю благородну ціль і прибуде численно на цей пікнік.

Д. З.

ЧИСТО ПО ЦИГАНСЬКИ.

В столиці Румунії викрито на днях величезну аферу, в яку замішані з одного боку заграничні промислові трести, а з другого найвищі румунські міністерські урядники. Про розмір афери свідчить цифра 4 міліони леів, яку втратив румунський скарб ізза махінацій найвищих румунських урядовців. Ці махінації виглядають так:

Міністерські чинники в Букарешті звернули недавно увагу, що в околицях Дубовиці (Дембовіці) розбили намети представники англійського нафтового товариства „Романо-Африкана" і починають робити поміри та проби до експльоатації тих околиць, богатих у нафту. При цім леґітимувалися ці заграничні аґенти вповні леґальними паперами міністерства рільництва, які доказували, що це товариство є правним власником нафтових теренів. Але ні в міністерстві рільництва ні в жаднім иншім не було й знаку про те, щоби справді котре міністерство офіціяльно продало Англійцям ті ґрунта. По довшім слідстві щойно показалося ціле мистецьке шахрайство. Обманці — урядники міністерства й уряду земельної реформи — закупили від селян менше вартісні землі, які сусідували з державними нафтовими теренами При реєстрації і парцеляції до кождого з тих маєтків долучено — нібито для відносного селянина — кусень державної нафтової землі і це затягнено в парцеляційних книгах. Коли тим чином великі державні нафтові поля на папері фактично вже фіґурували, як власність тих селян, тоді обманці в імени селян, які про це все нічо не знали, звернулися до міністерства рільництва з просьбою о дозвіл продати „своє поле" заграничним товариствам. Міністерство позволило, бо не догадувалося в тому нічого злого. Аж тепер вийшов на яв увесь обман.

Кореспондент пише, що хоча Румуни взагалі не богато мають почуття правного ладу і чесности, то цей обман вразив усіх. Додамо: декого певно із зависти, що йому це не вдалося... Бо річ у тім, що премієр Братіяну хоче затушувати всю справу, в яку замішані навіть деякі віцеміністри. Отже т вкрадені міліони до обманців таки прилипнуть.

ПОДАЄТЬСЯ ВСІМ ДО ВІДОМА, ЩО УКРАЇНСЬКИЙ МУЗИЧНИЙ СКЛЕП

СУРМА

ОТВОРЕНИЙ КОЖДОГО ДНЯ від год. 9. рано до 10. вечером.

Отсим запрошується всіх Українців до нашого стору. Також хто приїздить до Ню Йорку з провінції на екскорщен, повинен до нас вступити. В нас все є найновійші рекорди, котрі ми Вам переграємо дуже радо на найліпшій машині. Все продаємо по найдешевшій ціні. Фонографи даємо на сплати.

Рекорди висилаємо почтою до всіх частей світа. Ґарантуємо, що не поб'ються. Замовляйте безпечно.

НОВІ УКРАЇНСЬКІ РЕКОРДИ

Columbia

70010 (Заповіт Т. Шевченка,
1.25 (Ура у Бій, — Хор ім. Лисенка.
27146 (Жінка в Небі, ч. I.
(Жінка в Небі, ч. II.
Жуковський.
27145 (Трембулянка, танець
(Чарабашка, танець.
27144 (Зажурився чоловік.
(І шумить і гуде.
Володимир Дилов з акомп. арестр.
27141 (Ой, щось дуже загулявся.—
(Тепер я Турок, не козак.
Е. Жуковський, барітон, з акомп. орхестри.
27142F (Допитався
(Ват ду ю сей?
Укр. орхестра Павла Гуменюка.
7143F (Кума з міста ішла
(Танець мого кума.
2082F (Русський Вальс
(Дві ґітари.
2081F (Приїзд поїзда
(Полька Фрида.
2080F (Долорес Вальс
(Американ Патроль.
9048F (Вітрове Весілля,
(На филях Дунаю.
7132F (Вівці мої, вівці
(Через сад виноград
27133F (Ой, де ти ідеш, де ти по деш
(Ой летіли білі гуси.
27135F (Віе Вітер
(Думка про Морозенка.
27136F (Свекруха бє і плакати не дає.
(Кум до куми.
0008F (Ярмарок в Бродах.
7139F (Відьма.
7117F (З кіньми наніч
(Косарі
27119F (Ой, зацвила черемшина
(Вічний Революціонер.
Укр. орхестра Павла Гуменюка, барітон Евген Жуковський.
7128F (Заяць жених
(Танець з під Львова.
Хор ім. Лисенка з Джерзи Сіті, Н. Дж.
7137F (Вечірний Дзвін
(Чарочко моя.
Укр. хор „Ліра" з акомп. орхестри.
7138F (Реве та стогне
(Закувала та сива зазуля.
7125F (Верховина
(Де Дніпро наш
7126F (Ой, у полі нивка
(Ой, у лузі.
. Медовий, тенор з акомп. орхестри.
7130F (Така її доля
(Карі очи.
009 Українське Весілля в Америці. $1.25.

Це Весілля в Америці о много краще, як Весілля 70002. Хто лиш женився в Америці, то коли почує те весілля, добре заплаче. А також і розвеселиться.

7134 Слабість. Такий то штоф. Жуковський.

Січовий Базар завсігди думає про своїх костумерів, як би їм помогти дешевше дістати, що вони потребують.

Поніщий фонограф найновійшої моди, другі продають по 175.00 дол.

Ми дамо Вам його за $125.00.

До того дамо Вам зовсім даром 25 рекордів (Рекорди троха уживані, але добрі) 5 рекордів можете сами вибрати, а 20 дамо Вам самі.

Вишліть нам зараз 5 долярів. Решту заплатите, коли дістанете фонограф до хати. 207—

Адресуйте так:

SURMA BOOK & MUSIC CO.,

103 AVE. A., NEW YORK, N. Y.

(МІЖ 6-ою а 7-ою ВУЛИЦЕЮ).

Phone: DRY DOCK 3752.

В Ню Йорку і околици можна замовляти рекорди телефоном. Підіть до будки і заклячте, котрі рекорди Ви хотілиб послухати, а ми вишлемо Вам їх до хати.

Др. Остап Грицай (Відень).

ОЛЬГА КОБИЛЯНСЬКА ЯК ПИСЬМЕННИЦЯ

(10)

ПОВІСТИ И ОПОВІДАННЯ З МУЖИЦЬКОГО ЖИТТЯ.

Адже ми чуємо в нарисі „Битва", як Кобилянська підкреслює щастя тих Гуцулів, що ні, сном ні духом не знали тої глибокої розкладової туги з хорим усміхом на устах, яку викликує **лиш освіта й культура!"** І я наводив уже те місце з роману за „За ситуаціями", де селянство величається як щось „орґанічне й заокруглене в собі", щось, що не потрібує „іти далі" і чого не треба виводити з „ритму спокою". Правда — в романі „За ситуаціями" не перечить Йоганнес, що був би за тим, щоб наш мужик був такий же освічений, як і англійський і французький, але по його словам „він не повинен від землі віддалятися", „земля нехайби на все оставала його елементом" „За ситуаціями", стор. 200).

На иншім місці в цім-же романі читаємо одначе гарні зрештою про себе слова, що „народ. . ., що хоче бути і остатись великим, не сміє орудувати самим лише плугом, але також і зброєю, і мусить мати традиції серця героїчні", слова, які як-не-як трохи дивно вражають після картин війскової служби Михайла в „Землі". Отже вкупі з бажанням Анни в „Землі", відорвати сина від рідного лану, виходить усетаки, що селянинові треба іти далі. Що освіта й культура побажані для нього в далеко більшій мірі, ніж це думала Кобилянська, пишучи „Битву", та що земля, хоч і прапервісний елемент хлібороба, то не завжди являється жерелом його найглибшого життевого щастя.

Одначе той оконечний зворот в ідеольоґії нашої повісти **від** землі **до** культури, хоч і зрозумілий нам тут як вислів болючої туги безталанних селян за красшим майбутнім для їх нащадка, то всетаки не згармонізований гаразд зі **способом**, в який наша письменниця розмальовує духову сторону, чи пак культурний рівень селянського життя в повісти „Земля". Мов у тіснім звязку зі своїм підходом до первісної духовости селянства, зазначеним авторкою в нарисі „Битва", розмальовує її Кобилянська і тут з такою самозрозумілістю, з таким, сказатиб, пієтизмом, з такою внутрішньою співучастю, що вістря **якогось критичного підходу, якогось спротиву в імя культури, що піготовлювавби останній замисл Анни, не почувається тут за весь час роману кіде.** Про школу й освіту селян не говориться на 445 сторінках „Землі", ні разу серіозніше, ніхто з тих людей тут не має ні разу книжки в руках. Відповідно до того не почувається в нашій повісти ніякого контакту, ніякого звязку даного села зі світом поза ним. Вісти з великого світа сюди не доходять і ніхто ними не інтересується, бо ґазета тут невідома річ, а для Марійок, Івоніків, Сав і Рахір світа поза селом наче нема. Одинокий чужинецький центр, про який тут чуємо, це Молдава, куди люде з того села — **ось як** старий Петро — ходить на заробітки, одначе не приносять звідтам нічого нового в село, бо й сам розумний Петро зароблені гроші протрачує (ст. 8). Невидатний теж для культури села є звязок з містом, — тут з Чернівцями — яке для людей тут є передовсім осідком славної ворожки, їх порадниці в усіх найважніших справах (ст. 200). Другим головним порадником наших селян являється згаданий уже мною св. Іван в Сучаві, культ якого вяжеться тут з прощами і богатими жертвами. „...Дала (Марійка) панотцям на чотирнацять Службів Божих. Сім Службів за Михайла, **а сім за Саву. Вона молиться з цілої душі за свої діти, понесла святому, що могла***). Меду, полотна, рушників і свічок, а навіть і один гарний скорцик (килимок) в додатку" (ст. 258). Сліпа побожність неграмотних людей збережена тут авторкою всеціло і при кожній нагоді. „Все буде, як Бог схоче. Все виходило на останку так, як правила Божа воля. Все плило від нього" (ст. 159). А попри побожність зазначується влада забобону, віри у ворожбитство, в темні сили та в пророчі сни й видіння. Сава хоче зіллям розігнати тих, що йому в дорозі (66), Анна закидує Рахірі, що та дала Саві „матріґунів" (ст. 272), хорому Михайлові примовляє Домініка недугу (209/210), Рахіра ворожить в ніч св. Андрія (ст. 133/34). Анна має страшне видіння, звіщаюче злочин Сави (ст. 110), Петро розповідає про страха у виді великого чорного пса (ст. 111), Івониці сниться віщо Михайло (ст. 155), Михайлові худоба (ст. 170), Домініці сон про її одруження, (ст. 190), Івоніка має візію приязи мертвого Михайла (ст. 404/405) і таке инше. Скажу при тім зараз, що такі подробиці надають чимало характеристичних красок картинам селянського побуту, змальованим Кобилянською; вони є справжніми відгуками духового життя села в такій заглухлій закутині, як дане тут середовище, зза чого й конечности їх оспорювати ніяк не можна. Вони належать до культури передвоєнного галицького села як один з її традиційних чинників; вони є як-не-як висловом глибокої душі селянина і його підсвідомого нахилу передуховлювати сіру прозу життя, і наша авторка мала повне право користуватися ними так, як це тут бачимо. Та коли в цілости нашої повісти ті подробиці вражають критичного читача всетаки дещо відемно і дають йому основу говорити про духову темряву села, то це тому, що тут Кобилянська, як і в инших своїх малюнках, знову надто одностороння. Я розумію це так, то **недостає „Землі" малюнків в рівно протилежнім, отже у справді культурно-просвітнім напрямі.** Нам замало тільки тих кінцевих слів Анни про потребу иншої культури, ніж та, що з нею від віків звязана хліборобська душа. Нас не вдоволяє замисл Анни, „відривати від землі" свойого нащадка на те, щоб з нього „були люде", як-що він покине землю. Навпаки, нам красше би знати, що й він, як його батьки, лишиться на варті своєї святої рідної землі, але не як „наймит її, і не як її „дурень" — як жалується в розпуці Івоніка, — а як **свідомий її пан і господар, як справді культурний, освічений репрезентант соціяльної верстви, якій імя: селянство.** Бо коли додумати замисл Анни гаразд до кінця, то він не значить нічо инше, тільки перехід хліборобської кляси у клясу інтеліґентів, а такого бажати в нас нема ніякої потреби. Затеж конечність в нас є, щоб селянин як селянин, як робітник землі, був освічений, щоб визвольні культурні течії досягали його не аж тоді, коли він відірветься від землі і соціяльно здеклясується, а таки там, в селі, при землі, в животворнім середовищі благословенного труду хлібороба. Тимто й так разячо дається в нашій повісти відчувати те, що картинам духової темряви не відповідають картини культурної роботи. Що проти темних мужиків не стоять тут такі, які борються, або принаймеше хотілиб боротися з темнотою. Що проти людей, які безпросвітно задивляються в Бога, у св. Івана або св. Михайла, у ворожку тай таке инше, нема людей, які почиталиб Бога, але знали і те, що людина є одиноким паном своєї волі і своєї сили і що ніякий св. Іван з Сучави не в силі подарувати людині ні щастя ні долі, якщо людина своїми силами не вміє і не хоче добути того. Адже так уже воно не є в ніякім селі, щоб усяк був неграмотний, а тільки писар, професор і піп учені. Ось і Стефаник розмальовує у своїх творах богато важкої і дуже важкої темряви в селянських картинах. Але в нього хоч тут і там блисне промінь того світла просвіти що продирає темряву села і вказує на покоління нових, освідомлених духом людей (нпр. у чудовім малюнку тої малої Доці, що вчить ґаздів писати!). І наша „Земля" булаб тільки зискала на тому якщоб ми тут стрінули чи яку картинку зі школи, чи з читальні, чи з громадської ради, чи може з якоїсь хати, де зійшлися ті, які загадали піднести клич просвіти в селі, щоб не ставати в усьому жертвами нещасних припадків тай дебелої, безпросвітної надії на милосердних святих патронів і на милосердні небеса. І щойно такі малюнки булиб і з артистичного погляду справжніми світлами до тих невідрадних тіней, які здебільшого так однотонно і такою вузиною вгортають усі овиди нашої повісти про українських хліборобів.

(Далі буде)

*) Підкреслення всі мої. — О. Г.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ПОВІДОМЛЕННЄ.

ТОВ. УКР. АМЕРИКАНСЬКИХ ГОРОЖАН У ФИЛАДЕЛФІЇ, ПА.
повідомляє своїх членів, що
ТРИКВАРТАЛЬНИЙ МІТІНҐ ТОВАРИСТВА
— відбудеться —
В НЕДІЛЮ, 30. ВЕРЕСНЯ 1928
в домі Товариства, в годині 1-ій пополудни.

Проситься членів прибути на сей мітінґ. 225

Уряд Товариства.

ПОЗІР! БАЙОН, Н. ДЖ.! ПОЗІР!

ЗАХОДОМ БРАТСТВА
СВ. ДИМИТРІЯ,
відділ 167 Укр. Народ. Союза,
— відбудеться —
ПЕРША ВЕЛИКА
ЗАБАВА І БАЛЬ
В СУБОТУ, 29. ВЕРЕСНЯ 1928
В ГАЛИ НЕЙБОР ЛАЙСІЮМ,
72 W. 25th ST., BAYONNE, N. J.
Початок в годині 6-ій вечером
Вступ 50 центів.

На сей баль запрошуємо всіх Українців і Українок з Бейон і околиці до численної участи, на бали буде попис українських танців. Музика першорядна. 225-6

За добру забаву ручить

Комітет.

УВАГА! УВАГА!
ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. І ОКОЛИЦЯ!

ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ
— устроюється —
ВЕЛИКИЙ ОСІННИЙ
БАЛЬ
В СУБОТУ, 29. ВЕРЕСНЯ 1928
У ВЛАСНІЙ ГАЛИ.
214 FULTON ST., ELIZABETH, N. J.
Початок в год. 7-ій вечер.
Вступ 40 центів.
Весь дохід на Укр. Нар. Дім.

Увага: Дорогі Родимці! Як розумієте, що ваша хата, котрою чванитеся перед другими народами, отже до діла, приходіть на Баль і і кличте знакомих, де красно забавимось; буде грати укр. орхестра в супроводі піяна. Отже спішіть радо, де всі разом побачимось у своїй рідній хаті, до котрої запрошує 225

Комітет.

УВАГА! РОЧЕСТЕР, Н. Й.!

ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДСЬКОГО ХОРУ
— відбудеться —
ПОРАЗ ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ
БАЛЬ
В СУБОТУ, 29. ВЕРЕСНЯ 1928
В AMALGAMATED HALL,
476 N. CLINTON AVE., ROCHESTER.
Початок в год. 7.30 вечером.

Запрошується весь загал до численної участи. 224-5

За добру забаву ручить

Комітет.

Антін Чехов.

МОЯ РОЗМОВА З ЕДІСОНОМ.

(В російській пресі появилося отсе незнане, недруковане досі оповідання з літературної спадщини Чехова.)

Я був у Томи Едісона. Він гарна, ввічлива людина. У його кімнатах богато телефонів, мікрофонів, фотофонів і багато інших „фонів".

— Я Москаль! — сказав я представляючи себе — і я чув дуже богато про вашого генія. Що правда ваших винаходів не приділено ще досі до програми наших середніх шкіл та все таки ваше ймення дуже часто згадується в рубриці „Всячина".

— Я дуже радий, але прошу приняти до відома, що я, на жаль, не можу позичити вам ні шага. Присягаюся, я не при грошах!

— Я грошей і не прошу, — відповів я, зовсім збентежений тою образою.

— Ви даруйте вже, але я стільки наслухався і начитався, що видурювати гроші, це національна прикмета всіх Москалів.

— Алеж, алеж, що ви гадаєте?!

Ми сіли і далі розмовляли.

— Ну, що ви винайшли останніми часами, — спитав я — певно цілу купу новостей. Примірoм, що означає ця привіска?

— Це ґастрономофон... Перед цей отвір покладіть жевріючий вуґіль... покрутіть отсю шрубку, потисніть цей ґузик, пустіть електричну струю, а одержите на сто, двіста миль відбиття вугля в збільшеному обємі. На цьому відбитті можете варити і пекти, що душа забажає.

— Т-а-к... чудово! а що це?

— Це прилад, конечний для подорожних, туристів. На ваші гроші коштує всього три рублі. Скажімо, що ви виїздите з Росії до Америки й оставляєте вдома вашу жінку. Подорожуєте рік, два, три роки... І чи можете напевно сказати, що в дорозі не заволодіє вами гаряче бажання мати сина, щоби не пропало ваше ймення? В такому разі вистарчить лише підійти до того дроту і зробити кілька рухів. І зараз на другий день дістанете телеґраму: „Народився син!"

— Алеж, Томо Івановичу, в нас воно йде богато простіше. Їде хтось, скажімо, до Америки, оставляє вдома приятеля. Телеґрами, що правда, не дістає, але, як вернеться до дому, привитають його три-чотири бахурі: „Татуцечку, як ся маєте!"

— У нас відкомандирували одного лікаря за границю для дальших студій. Як він вернув, був уже батьком девятьох дочок.

— І?...

— І нічого! Він пояснив собі все медичним способом: епітелій, натиск крови, і це і те. А що це за мант фонія?

— Це плита для відчитування думок. Вистане приkласти цю плиту до чоло людини і пустити електричну струю, а зараз потім можна відчитати всі думки.

— А в нас роблять це богато простіше. Звичайно підкрадаються до бюрка, отвирають два-три листи і все лежить ясно, як на долоні!

Так оглянув я всі винаходи Томи Івановича Едісона. Мої похвали, видно, сподобалися йому, бо як ми прощалися, він сказав:

— Ну, добре! Вам вимково дам натягнутися на гроші!

Переклав М. Липецький.

ПОЗІР! HEMPSTEAD, L. I., N. Y.

ЗАХОДОМ КОРПОРАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ ПРОГРЕСИВНИЙ ДІМ В ГЕМПСТЕД
відограється дуже смішна комедія в 3-ох діях, під назвою:
ГРИЦЬ МАЗНИЦЯ
В СУБОТУ, 29. ВЕРЕСНЯ 1928
В УКРАЇНСЬКІМ ПРОГРЕС. ДОМІ,
Uniondale Avenue, Hempstead, N. Y.
Початок в год. 8-ій вечером.
Вступ 50 центів.
ПО ПРЕДСТАВЛЕННЮ БАЛЬ. 223

ОДИНОКА БЕЗПОСЕРЕДНА ДОРОГА ДО
ҐДАНСЬКА
БЕЗ ПЕРЕСІДАННЯ
Слідуючі відїзди:

ЕСТОНІЯ	Жовтня 6.
ПОЛОНІЯ	Жовтня 27.
ЕСТОНІЯ	Листопада 15.

По дальші інформації голоситися до місцевих аґентів, або пишіть до:
BALTIC AMERICAN LINE
8 BRIDGE ST., NEW YORK, N. Y.

ДР. В. КОРЕЦЬКИЙ
Спеціяліст Нервів і Хряща
113½ SOUTH MAIN STREET,
WILKES-BARRE, PA.
PHONE: W.-B. 9078

ІВАСЬ ЧИТАЄ, ГАНУСЯ ЧИТАЄ І МАЛА МАРУСЯ ХОЧЕ ЧИТАТИ. Хоче читати, бо має гарну книжечку. І ВАШІ ДІТИ НАВЧАТЬСЯ СКОРО І ГАРНО ПО УКРАЇНСЬКИ ЧИТАТИ, КОЛИ БУДУТЬ УЧИТИСЯ З ЧИТАНОК МАТВІЙЧУКА. Досі вийшла ПЕРША, ДРУГА І ТРЕТЯ КНИЖЕЧКА. Продаються по ціні 40, 45 і 60 центів.

КОЖДА ЧИТАНКА Є СТАРАННО ЗЛОЖЕНА І ГАРНО ТЕХНІЧНО ВИДАНА. ОПРАВА СИЛЬНА. ПИСЬМО ЧИТКЕ, АКЦЕНТОВАНЕ. ОКЛАДИНКИ ЧИТАНОК ПРИКРАШЕНІ ТРИКОЛІРОВИМИ ВІНЄТКАМИ (професора Куриласа). ТОМУ ГОРЯЧО ПОРУЧАЄМО ТІ ЧИТАНКИ УСІМ УКРАЇНСЬКИМ ШКОЛАМ.

Замовлення слати на адресу:

"SVOBODA",
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ПАНОВЕ СЕКРЕТАРІ І УРЯДНИКИ ТОВАРИСТВ І БРАТСТВ!

ВАМ ВІДОМО, ЩО НАША ФІРМА ВИРОБЛЯЄ ВСЯКІ РІЧИ БЕЗ ЯКИХ ВАШІ БРАТСТВА ЧИ ТОВАРИСТВА НЕ МОЖУТЬ ОБІЙТИСЬ.

Коли Вашо Братство чи Товариство потребує народного або американського прапора, церковних хоругов, лент, відзнак, шапок або инших річий, то зверніться до нас з замовленнєм.

МИ Є САМІ ФАБРИКАНТАМИ І ТОМУ У НАС ДІСТАНЕТЕ ДОБРУ РОБОТУ, А МАТЕРІЯЛ ЛІПШИЙ І В ДЕШЕВШІЙ ЦІНІ ЯК ДЕІНДЕ.

ЦІНИ НАШИХ ПРАПОРІВ:

Американський прапор:

2x3 стіп	3x5 стіп	4x6 стіп	5x7 стіп
$2.50	$4.00	$5.00	$7.00

Український прапор з гербом на обі сторони:

2x3 стіп	3x5 стіп	4x6 стіп	5x7 стіп
$3.25	$6.00	$7.00	$10.00

Кожде Товариство, чи Братство потребує все до публичних виступів, як паради, пікніки і прогульки, виступити з своїми прапорами, відзнаками і лентами в шапках.—Просимо щиро всіх Українців удаватись до нас з повним довірем, бо ми ручимо за тревалість і красу замовлених у нас річий. Ми уділимо Вам всяких інформацій і вишлемо Вам сейчас наш катальоґ з взірцями і подамо Вам докладну ціну. Не відкладайте але пишіть на адресу:

EAGLE REGALIA COMPANY
298 Broadway, New York City

МОВА ЗВІРЯТ.

Чи звірята взагалі „говорять"? — питається природник, мюнхенський професор др. Бастіон у недавно виданій праці. Коли говорять, то чи мову звірят можна порівнати з людською мовою? Звірята говорять — твердить згаданий учений, але їх мова зовсім інакша від людської.

Міміка мурашок.

Формально є деякі подібности між людською і звірячою мовою. Також звірята мають вимову жестів і вимову звуков. Передовсім муравлі мають незвичайно розвинену вимову жестів, а саме при помочі ріжків. Ціла спільна діяльність усіх мурашок у державі їх основується на ґестикуляції. Ударяючи ріжками, муравлі „говорять" до себе, подають собі ріжні вісти, взивають одні одних виконувати ріжну працю, як змінити напрям походу, наступати на ворога, втікати й інші „прикази" чи „повідомлення". Ударами ріжками перестерігають перед небезпекою, звертають увагу на транспорт харчів до муравлища і т. д. Та щоби всі ці повідомлення були зрозумілі, мусять бути удари ріжками то сильніші то слабші, в ріжні місця: в чоло, в оба боки голови і т. д.

Наїжене волосся — гасло до війни.

У більше розвинених звірят є значно розвинена здібність висловлювати свої „думки" при помочі ґестикуляції. Собаці їжиться нечайно волосся, коли стріне „ворога" — другого пса, а на розсердженім півні розчипирюється піря. Почування у таких випадках є цікаво однакові, бо всі коти, собаки, лиси, півні реаґують тоді однаково.

Але ці звірята мають не лише вимову ґестикуляції. Вони мають і звуковий спосіб виявляти свої „почування і думки": порскають, гавкають, кудкудакають і т. д.

„Розмови" комах.

Видавати звуки це прикмета звірят вище розвинених. Але стрічаємо це й у звірят нижчого рода.

Комахи „говорять" також — але не голосовими орґанами. Звуки видають без гортанки (її взагалі не мають). Бренять, а звуки ці видобувають деякими скоординованими рухами ріжних орґанів.

„Голос", що добувається з гортанки, зачинається щойно від птахів і ссавців. Але цікаве: птах має більше голосове богацтво ніж ссавець. Голос птаха є теж здібніший до модуляції ніж ссавця.

Замітне теж, що голос не є зовсім у звірят ознакою інтеліґенції. І так прим. дуже мало інтеліґентні звірята — кури — мають дуже богато звуків, а такі інтеліґентні птахи як яструби й вірли мають далеко менше звуків, ніж інші звірята.

„Розмови" звірят ріжних родів.

Мова звірят є зрозуміла не лише для тих, що належать до одного роду, але також і для інших родів. Самособою, коли собака загавкає, то розріжняє інший пес у віддалі, чи це означає радість чи біль чи сердитість. А перестерігаючий крик ластівок, круків, гусий, курий і т. д. розуміють не лише члени родини і птахи того самого роду, але й зовсім інакші звірята.

Засіб „слів" собаки.

Чи звірята розуміють людську мову? Нема сумніву, що ріжні звірята присвоюють собі деякий засіб наших слів. Знаємо це з практики у домашних звірят, як кінь, віл, собака. Але переціняємо богацтво слів, зрозумілих для звірят. Є прим. люди, які гадають, що собаки розуміють цілі речення. Так не є. Звіря розуміє лише кілька слів і то тих, які його, себто звіря, особисто цікавлять. Зрештою звіря звертає головно увагу на інтонацію і на ґестикуляцію; з того більше дорозумівається ніж із самих слів.

Інстинкт і розум.

В усіх жестах і звуках звірят треба все розріжнити, чи вони діються інстинктово чи свідомо. Коли наступимо собаці на ногу, він заскавулить. Звук цей добудеться таксамо інстинктово як у людини, яку стрінуло би тесаме. Інстинктово людина скриває, коли пр. ненадійно паде у воду, попариться і т. д. Щойно опісля розум каже вибирати йому відповідне слово „Рятуйте!" або „Горить!" Тої другої части акції, того свідомого, розумного добирання слова до відповідної хвилі у звірят нема. Навіть у мавп, яких анатомічна будова управнювала би до говорення, а таки ніколи у них не стрічаємо означень на конкретні або абстрактні предмети, ніякої відміни поодиноких звуків.

Звірята не мають творчих здібностей у ділянці слова. Людська мова є твором розуму. А того саме немає у звірят. „Мова звірят є тісно звязана із життєвими інтересами й узмістовлюється в інстинктах. Вона не в силі піднятися понад інстинкти".

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

ДЕТРОЙТ, МИШ.

На революційну акцію в краю.

Ніхто не буде оспорювати цего, що нам треба піддержувати в краю революційного духа, коли хочемо врешті-решт визволитися зпід польського ярма. Тому треба нам всіма силами піддержувати ту пресу, яка всіма силами поборює всяке поєднання з окупантами, а заявляється за дальшою боротьбою з окупантами.

Гром. Патра підніс ту важну справу на зборах Української Народної Школи на Норт Детройт та просив присутних поперти Українську Військову Орґанізацію і її орґан „Сурму". На ту ціль зложили щирі громадяни 11 долярів, хоч були такі, що ховалися за плечі, як треба було дати. Вечером зібрано ще на діточім представленню $19.50. Разом зібрано $30.50, які відослано до Обєднання з призначенням на революційну пресу.

Жертвували: П. Крушельницький $5; Юстина Горішна $2; по $1: П. Войтович, А. Патра, І. Андрушко, Д. Марцинюк, Н. Голуб, М. Сосновський, Г. Герман, Г. Кривчишин, Д. Войтишин, Ю. Бурак, Д. Вавриків, П. Андрушків, М. Костюк, М. Войтишин (син Данила), І. Іванчук, С. Шумяк, Ю. Шалавила, І. Гришко, А. Ґадовський, О. Сіґда, І. Мудрак, Н. Н., С. Поглод; по 50 цнт.: Качмарський.

А. П.

БАНКИТИР УМЕР
комедія з сільського життя на три дії.
Виступає в сій штуці 14 осіб
Ціна 35 центів.
„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОШУКУЮ свойого рідного брата Василя Загоруйка, котрий перебував у Cleveland, O. Може хто зі знакомих знає про него, або він сам, то прошу зголоситися до 224

Mrs. TEKLA ZAHORUJKO,
P. O. Box 892 St. Johns, Que. Canada.

ПОШУКУЮ Николу Батюк з Станіславчика, пов. Броди; перед війною перебував в Шикаго. Хтоби про него знав, або він сам, прошу зголоситися до: 224

STEPHEN KMIT,
P. O. Box 220,
Kapuskassing, Ont., Canada.

НА ПРОДАЖ корнеровий стор з бучернею і ґросернею і потирофамілійний дім, мурований, гарадж на дві кари, стор першої кляси, нове урядження, включаючи айс-баксу, шовкейс, електричний рефріджерейтор, стор в дуже добрім положенню, давно оснований, бизнес всьо за готівку, нема конкуренції, одинока бучерня в тій дільниці. Продається дешево для скорого купця. Голоситися до Свободи, 83 Grand St., Jersey City, N. J., або телефоном: 3868 Bayonne, N. J. 220-5

ЗА ПІВДАРМО продам дуже добру фарму — бо мушу їхати до краю. Голосіться до: 225

J. Z. B.
34 ST. MARKS PLACE,
NEW YORN CITY.

DR. M. SMITH
переніс свій офіс під число
67 EAST 7th STREET
NEW YORK CITY
TEL. ORCHARD 6072.

МУЩИНИ І ЖЕНЩИНИ
успішно лічені модерними методами.

Остpі хронічні недомагання, нервові хороби, шкірні, кровні, нарости, ревматизм, хороби носа, горла, грудий, хороби жолудкові, нирковi, кишок, сціятика, лумбаґо, невральгія і загальне ослаблення. Я поможу вам. Тисячі мущин і женщин успішно вилічені. Мої ціни дуже присутні.

Поради і оглядини даром.

DR. ZINS
Спеціяліст. Основ. 28 літ.
110 EAST 16th ST. N. Y.
межи 4th Ave. & Irvington Pl.
Денно 9—8 веч. Неділі: 9—4 попол.

АДВОКАТ
Б. ПЕЛЕХОВИЧ
2300 WEST CHICAGO AVENUE,
CHICAGO, ILL.

Практикує у всіх судах; займається переглядaннем абстрактів; виготовляє контракти купна і продажі; перепроваджує спадкові справи; полагоджує старокраєві, патентові і прочі справи. 191—

ДО АМЕРИКИ
тепер можете спровадити свою жену і діти, не робить ріжниці, чи маєте папери чи ні. Ми вам поможемо. Посилаємо гроші до краю в долярах, полагоджуємо краєві справи, продаємо доми і фарми і полагоджуємо всі инші справи. В кождій справі вдавайтеся до своєї української інституції. Наш маєток і наша пятнайцятьлітна обслуга є ваша запорука. Пишіть по інформації: 205—

American Ukrainian Bureau, Inc.
322 North 8th St., Phila., Pa.
АНТІН ПАШУК, през.

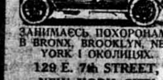
МІЗАР
КОРОЛЬ НИЩЕННЯ РЕВМАТИЗМУ І ПЕРЕСТУДИ.

„Гарантована" медицина на знищення ревматизму і перестуди, болю в руках, ногах, крижах, плечах, зимна в ногах, а поза шкірою якби муравлі лазили, штивні, опухлі жили по ногах, біль голови, шум в ухах і дихавицю. Всі ті долегливости уступлять по триразовім уживанню Мізар. Великий слоік коштує $6.25, малий $4.25. Увага: Логос кроплі для женщин на обірвання і зміцнення матиці, брак апетиту, утрату сили, так само для мущин обірваних при тяжкій праці, на брак апетиту і втрату сили мужеської. Логос усуне вам ці долегливости. Ціна за фляшку $3.00. Здроянка, лагідне средство на усунення болю голови, на зміцнення випадаючого волося і на знищення порплів, як також поміч на поріст волосся для старших і молодших. Ціна фляшки $1.00. Можна дістати тільки у винахідника. Належитість висилати рівночасно з замовленням або зголоситись під адресу: 214—

Z. JOZEF SOROKOWSKI,
900 N. TAYLOR AVE., Cor. Division,
OAK PARK, ILLINOIS.
Telephone: Euclid 4007-J

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ.
129 E. 7th STREET,
NEW YORK CITY
Telephone: Orchard 2568

